

SKAITMENINĖ EKONOMIKA LIETUVOJE

SKAITMENINĖS EKONOMIKOS ĮTAKOS LIETUVOS EKONOMIKAI ANALIZĖ

Kuriamė
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programai

 Kurk
Lietuvai

**Projekto vadovė:
Arūnė Matelytė**

SKAITMENINĖ EKONOMIKA LIETUVOJE

SANTRAUKA

Skaitmeninės technologijos ne tik keičia organizacijų procesus ir verslo modelius, tačiau daro įtaką ir bendrai ekonomikai, jos augimui ir konkurencingumui. Nors teoriškai statistika apie skaitmeninę ekonomiką yra įtraukta į ekonominius skaičiavimus, tačiau iki šiol buvo sunku suprasti būtent jos mastą.

Siekiant daryti informuotus ir tyrimais grįstus sprendimus susijusius su skaitmenine ekonomika, reikalingi atitinkami duomenys ir analitika. Iki šiol Lietuvoje skaitmeninės ekonomikos kontekste nebuvo daroma išsamių tyrimų. Tad buvo žengtas pirmasis žingsnis ir sukurta skaitmeninės ekonomikos klasifikacijos ir skaičiavimų metodologija.

Ši analizė – pirmoji skaitmeninės ekonomikos ir jos įtakos makroekonominiams rodikliams apžvalga Lietuvoje. Rezultatai parodė, kad skaitmeninė ekonomika yra viena svarbiausių sričių Lietuvos ekonomikoje, ir 2017 metais sukūrė net 7.2% visos pridėtinės vertės.

Metodologiją galima rasti čia:

http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2018/09/Skaitmenine%CC%87-Ekonomika_Metodologija-1.pdf

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

KONTEKSTAS

Skaitmeninė ekonomika – tai įvairios ekonominės veiklos, kurios naudoja skaitmenines technologijas, duomenis ir skaitmenizuotą informaciją savo procesuose ir produktų bei paslaugų kūrime, bei kurios pasitelkia informacinius tinklus, pavyzdžiui internetą, savo veikloms vykdyti.

Siekiant suprasti skaitmeninės ekonomikos įtaką ir mastą Lietuvos ekonomikos kontekste, buvo sukurta metodologija kaip apibrėžti satelitinę skaitmeninės ekonomikos klasifikaciją bei kokius skaičiavimus reiktų vykdyti. Su ekspertų pagalba, 42 EVRK klasės buvo klasifikuotos kaip skaitmeninės ekonomikos dalis bei buvo apibrėžti trys pagrindiniai rodikliai, kuriuos reikia matuoti: pridėtinė vertė, apyvarta, darbuotojų skaičius. Ši analizė yra skirta apžvelgti rezultatus, gautus naudojantis šia metodologija.

REZULTATŲ APŽVALGA

Rezultatai rodo, kad skaitmeninė ekonomika – viena pagrindinių Lietuvos ekonomikos dalių. Skaitmeninė ekonomika, kaip satelitinis sektorius, 2017 metais buvo penktas Lietuvoje tiek pagal sukuriamą pridėtinę vertę, tiek pagal apyvartą. Skaitmeninę ekonomiką aplenkė tik gamybos, prekybos, transporto ir saugojimo, bei statybos sektoriai (pagal EVRK – sekcijos). 2017 metais skaitmeninei ekonomikai priskiriamos veiklos sukūrė apie 7.2% visos pridėtinės vertės.

Rezultatai taip pat rodo, kad skaitmeninė ekonomika nuo 2014 metų augo sparčiau negu bendrai ekonomika tiek pridėtinės vertės, tiek apyvartos, tiek dirbančių asmenų skaičiaus rodikliuose. Sparčiausi skaitmeninės ekonomikos augimo metai – 2015.

Plačiau bus analizuojami šie rodikliai, bei jų kaita 2014 – 2017 metais:

#1 PRIDĖTINĖ VERTĖ

#2 APYVARTA

#3 DARBUOTOJŲ SKAIČIUS

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

#1 PRIDĖTINĖ VERTĖ

LENTELĖ 1: pridėtinė vertė pagal EVRK, tūks. eur (2017)

**SKAITMENINĖ EKONOMIKA SUKŪRĖ
7.2% IŠ VISO SUKURIAMOS PRIDĖTINĖS
VERTĖS (2017)**

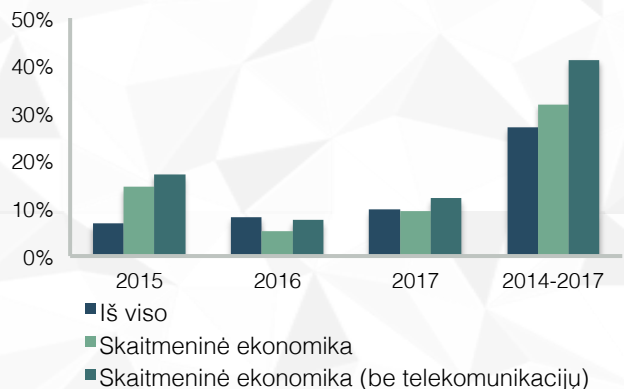
AUGIMAS 2014-2017:

27% BENDRAS

32% SKAITMENINĖ EKONOMIKA

**41% SKAITMENINĖ EKONOMIKA
(be telekomunikacijų)**

LENTELĖ 2: pridėtinės vertės augimas, proc. (2014 - 2017)

Pagal pridėtinės vertės rodiklį, skaitmeninės ekonomikos veiklos 2017 metais sudarė net 7.2% bendrai kuriamos pridėtinės vertės. Skaitmeninė ekonomika atsilieka tik nuo gamybos, prekybos, transporto ir saugojimo sektorių, bei statybos.

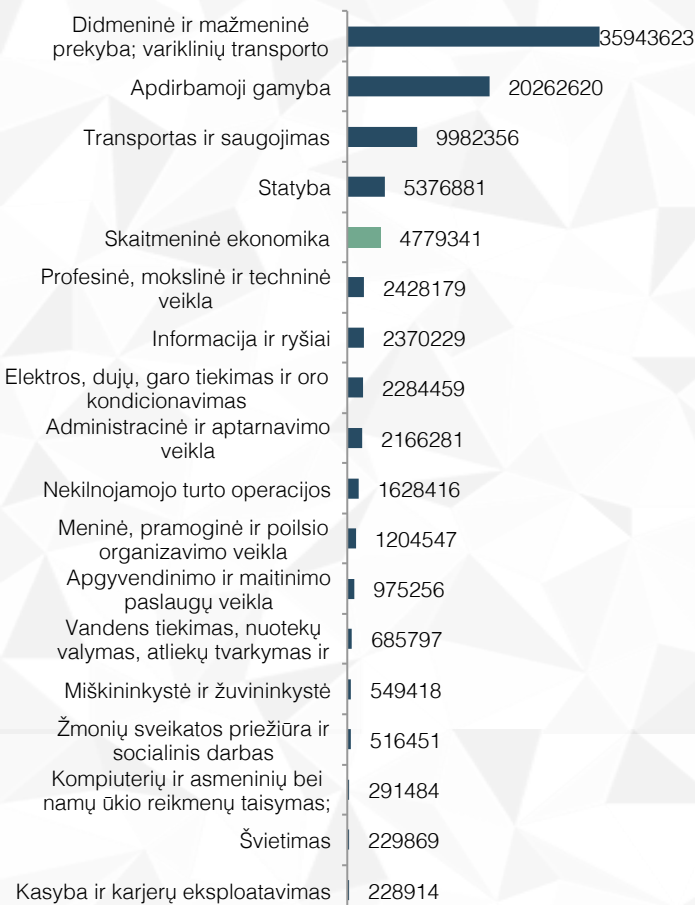
Pagal pridėtinės vertės rodiklį, skaitmeninė ekonomika nuo 2014 iki 2017 metų augo sparčiau nei ekonomika bendrai. Labai spartus augimas matyti lyginant 2014 ir 2015 metus – jis buvo net 15% (bendras augimas – 7%). Pažvelgus giliau į skaitmeninės ekonomikos sandarą, galime matyti, kad telekomunikacijų sektorius sudarė didelę dalį, tačiau augo labai lėtai. Tad palyginus skaitmeninę ekonomiką be telekomunikacijų sektoriaus ir bendrą augimą, 2014 – 2017 jis buvo atitinkamai 41% ir 32%.

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

#2

APYVARTA

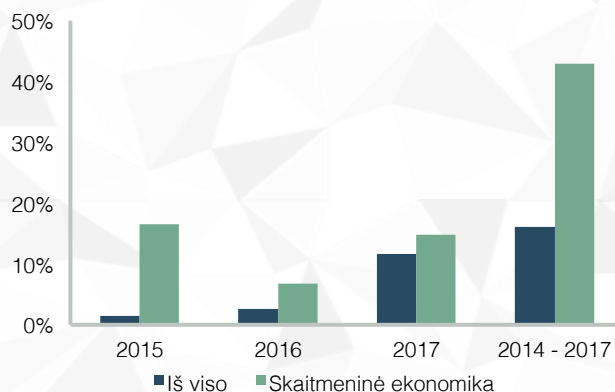
LENTELĖ 3: apyvarta pagal EVRK, tūks. eur (2017)

**SKAITMENINĖ EKONOMIKA SUKŪRĖ
5.5% IŠ VISO GENERUOJAMOS
APYVARTOS (2017)**

**APYVARTOS AUGIMAS 2014-2017:
16% BENDRAS
43% SKAITMENINĖ EKONOMIKA**

LENTELĖ 4: apyvartos augimas, proc. (2014 - 2017)

Pagal apyvartos rodiklį, skaitmeninės ekonomikos veiklos 2017 metais sudarė 5.5% iš viso generuojamos apyvartos. Reikia pabrėžti, kad šioje statistikoje nėra įtrauktos finansinės ir draudimo kompanijos (EVRK K sekcija). Kaip ir pridėtinės vertės statistikoje, skaitmeninė ekonomika yra 5-ta.

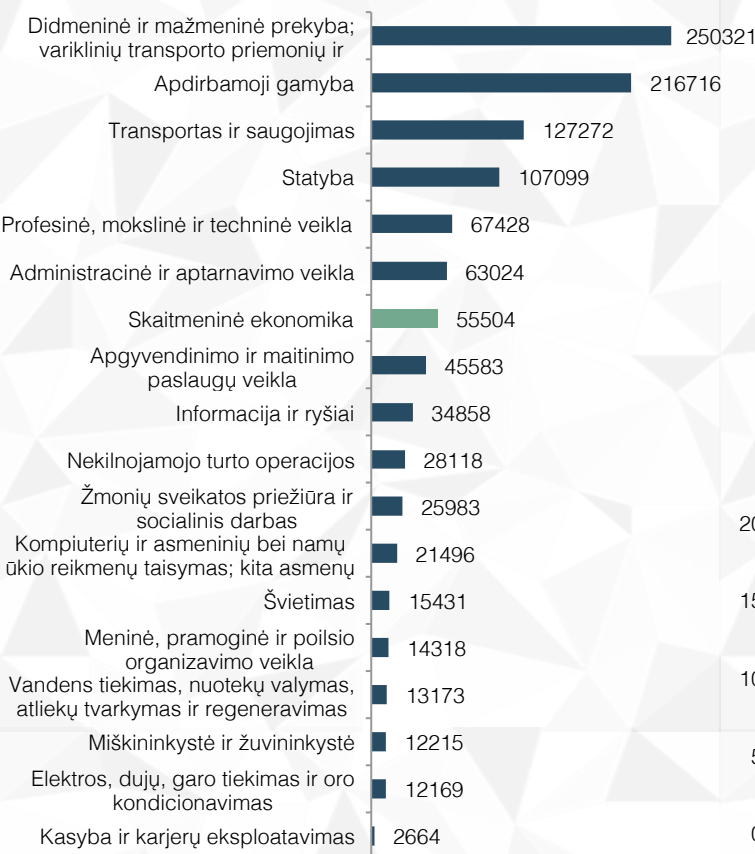
Lyginant apyvartos augimą, skaitmeninė ekonomika 2014 – 2017 metais augo kur kas greičiau negu bendrai ekonomika – atitinkamai 43% ir 16%. 2015 metais augimas buvo sparčiausias, net 17%, tad matomos panašios augimo tendencijos kaip ir pridėtinės vertės statistikoje.

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

#3

DARBUOTOJŲ SKAIČIUS

LENTELĖ 5: dirbančių asmenų skaičius pagal EVRK (2017)

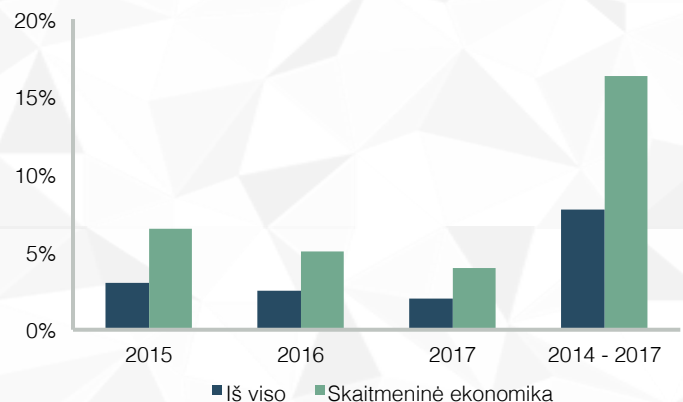
SKAITMENINĖS EKONOMIKOS VEIKLOSE DIRBO **5.2%** DIRBANČIŲ ASMENŲ SKAIČIAUS (2017)

DIRBUOTOJŲ SKAIČIAUS AUGIMAS 2014-2017:

8% BENDRAS

16% SKAITMENINĖ EKONOMIKA

LENTELĖ 6: dirbančių asmenų skaičiaus augimas, proc. (2014 - 2017)

Siekiant suprasti skaitmeninės ekonomikos įtaką ir mastą, svarbu matuoti ir tai, kiek darbuotojų dirba skaitmeninės ekonomikos veiklose. 2017 metais skaitmeninės ekonomikos veiklose dirbo 5.2% iš viso dirbančių asmenų. Pagal šį rodiklį, skaitmeninė ekonomika buvo 7-ta tarp visų sektorių (statistikoje nėra tik finansų ir draudimo sekcijos). Tai yra žemesnė vieta negu apyvartos ir pridėtinės vertės statistikoje. Iš dalies taip yra dėl to, nes skaitmeninės technologijos pačios savaime reikalauja mažiau žmogiškųjų išteklių.

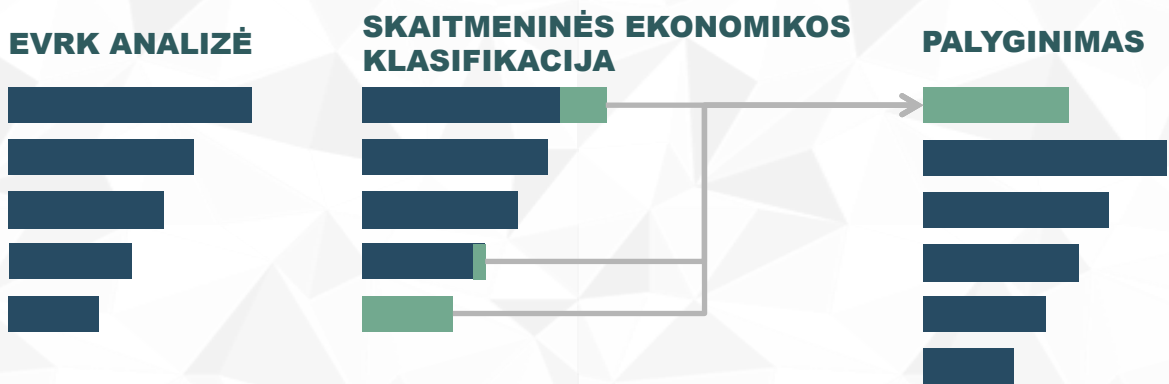
Dirbančių asmenų skaičius skaitmeninės ekonomikos veiklose augo sparčiau negu bendras. Nuo 2014 iki 2017 metų skaitmeninės ekonomikos dirbančių asmenų skaičius augo 16%, o bendrai - 8%.

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

IŠVADOS

Siekiant suprasti skaitmeninės ekonomikos įtaką Lietuvos ekonomikai, buvo sukurta skaitmeninės ekonomikos klasifikacijos ir skaičiavimo metodologija. Naudojantis EVRK klasifikatoriumi su ekspertų pagalba buvo atrinktos 42 EVRK klasės. Sukurta klasifikacija yra analizuojama paraleliai, ir klasės iš jų originalių sektorių išimamos nėra. Metodologijos procesas atrodė taip:

Skaitmeninės ekonomikos skaičiavimai ir analizė, padaryti naudojantis metodologija, parodė, kad skaitmeninė ekonomika yra viena iš svarbiausių ekonomikos šakų Lietuvoje, sudaranti maždaug 5-7% pridėtos vertės ar apyvartos. Analizė taip pat parodė, kad visuose trijuose rodikliuose, 2014 – 2017 metais skaitmeninė ekonomika augo reikšmingai sparčiau negu ekonomikos vidurkis. Skaitmeninė ekonomika prie bendro rodiklių augimo prisidėjo daugiau, negu pati šiuo metu užima rinkos.

Šie skaičiavimai yra tik pirmasis žingsnis siekiant suprasti skaitmeninės ekonomikos mastą Lietuvoje. Kuriant metodologiją ir darant analizę paaiškėjo keletas iššūkių bei tolimesnių žingsnių:

#1 Skaitmeninė ekonomika pati savaime yra iššūkis tradiciniams ekonominiams rodikliams, todėl tikėtina, kad šie skaičiavimai nepakankamai įvertina skaitmeninės ekonomikos svarbą.

#2 Šie skaičiavimai neatskleidžia visos skaitmeninių technologijų įtakos. Vis dar nėra aišku, kurią dalį kitų sektorių pridėtinės vertės ar apyvartos augimo sudarė skaitmenizacija ir jos kuriamas efektyvumas.

#3 Siekiant patobulinti pačią metodologiją, galima būtų matuoti daugiau rodiklių bei peržiūrėti parinktas EVRK klases.

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

PRIEDAI

Priedas nr. 1: Pridėtinė vertė pagal EVRK sekciją 2014 – 2017 metai, tūkst. EUR

EVRK sekcija	Pavadinimas	2014	2015	2016	2017
A02_A03	Miškininkystė ir žuvininkystė	185279	163035	175362	198426
B	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	89315	75258	79835	90260
C	Apdirbamoji gamyba	3280007	4034522	4213032	4502273
D	Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	714269	584428	672143	663658
E	Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	260527	237612	283801	317066
F	Statyba	1327408	1351558	1403931	1536218
G	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	3689835	3796687	4009267	4335400
H	Transportas ir saugojimas	2071676	2087672	2269118	2702538
I	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	241754	306926	345334	396007
J	Informacija ir ryšiai	798932	929127	975277	1063172
K	Finansinė ir draudimo veikla	793299	666326	832512	832512
L	Nekilnojamojo turto operacijos	572195	652380	752908	793683
M	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	851694	930770	1023080	1119587
N	Administracinė ir aptarnavimo veikla	626502	710192	817345	1019749
P	Švietimas	65070	85326	93465	114089
Q	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	187574	218772	250324	293648
R	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	100049	116399	142233	150220
S95_S96	Kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas; kita asmenų aptarnavimo veikla	85465	101097	115619	126796
Total	Total	15855385	16946990	18338967	20130523
X	Skaitmeninė ekonomika	1102787	1263424	1328717	1454501

Šaltinis: 1. Statistikos Departamentas, *Pridėtinė vertė gamybos sąnaudomis (nefinansų įmonių) ir Finansinės ir draudimo veiklos įmonių (įskaitant individualiąsias) pridėtinė vertė to meto kainomis* 2. Skaitmeninė ekonomika apskaičiuota autorės; skaičiavimai atlikti pagal skaitmeninės ekonomikos metodologiją

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

PRIEDAI

Priedas nr. 2: Apyvarta pagal EVRK sekciją 2014 – 2017 metai, tūkst. EUR

EVRK sekcija	Pavadinimas	2014	2015	2016	2017
A02_A03	Miškininkystė ir žuvininkystė	573747	489684	505198	549418
B	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	232067	190396	194833	228914
C	Apdirbamoji gamyba	18934946	18413722	18114529	20262620
D	Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	2720766	2375762	2305255	2284459
E	Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	585555	560456	565257	685797
F	Statyba	4920385	4887592	4634625	5376881
G	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	30827390	31812888	32989963	35943623
H	Transportas ir saugojimas	7950510	7956631	8447992	9982356
I	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	688987	785515	870651	975256
J	Informacija ir ryšiai	1702552	1910368	2106008	2370229
K	Finansinė ir draudimo veikla	*	*	*	*
L	Nekilnojamojo turto operacijos	1279000	1374483	1479344	1628416
M	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	1881702	2106308	2303673	2428179
N	Administracinė ir aptarnavimo veikla	1374381	1586563	1764154	2166281
P	Švietimas	145814	169390	186870	229869
Q	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	333143	386699	442695	516451
R	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	652784	837939	888742	1204547
S95_S96	Kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas; kita asmenų aptarnavimo veikla	218890	250806	272879	291484
Total	Total	75022618	76095200	78072669	87124780
X	Skaitmeninė ekonomika	3345335	3898950	4161711	4779341

*Be finansinių kompanijų

Šaltinis: 1. Statistikos Departamentas, *Apyvarta (nefinansų įmonių)* 2. Skaitmeninė ekonomika apskaičiuota autorės; skaičiavimai atlikti pagal skaitmeninės ekonomikos metodologiją

SKAITMENINĖ EKONOMIKA: KAIP TAI IŠMATUOTI?

PRIEDAI

Priedas nr. 3: Dirbančių asmenų skaičius pagal EVRK sektorių 2014 – 2017 metai

EVRK sekcija	Pavadinimas	2014	2015	2016	2017
A02_A03	Miškininkystė ir žuvininkystė	13526	13187	12801	12215
B	Kasyba ir karjerų eksploatavimas	2723	2721	2641	2664
C	Apdirbamoji gamyba	207074	211598	214557	216716
D	Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	13560	13522	12692	12169
E	Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	13243	13140	13240	13173
F	Statyba	103218	105806	105014	107099
G	Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	251735	254750	255893	250321
H	Transportas ir saugojimas	112065	113660	120336	127272
I	Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	40577	42415	44697	45583
J	Informacija ir ryšiai	28579	31290	33726	34858
K	Finansinė ir draudimo veikla	*	*	*	*
L	Nekilnojamojo turto operacijos	22353	24801	25455	28118
M	Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	58752	62457	65336	67428
N	Administracinė ir aptarnavimo veikla	52518	54975	57700	63024
P	Švietimas	10791	12475	14020	15431
Q	Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	21211	23039	24802	25983
R	Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	10291	11750	13167	14318
S95_S96	Kompiuterių ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų taisymas; kita asmenų aptarnavimo veikla	19833	20052	20962	21496
Total	Total	982049	1011638	1037039	1057868
X	Skaitmeninė ekonomika	47719	50828	53391	55504

*Be finansinių kompanijų

Šaltinis: 1. Statistikos Departamentas, *Dirbančių asmenų skaičius (nefinansų įmonių)*
2. Skaitmeninė ekonomika apskaičiuota autorės; skaičiavimai atlikti pagal skaitmeninės ekonomikos metodologiją